

Jméno autora: Mgr. Hana Boháčová

Datum vytvoření: 07. 02. 2013

Číslo DUMu: VY_12_INOVACE_17_CJL_M

Ročník: I.

Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast: Jazykové vzdělávání a komunikace, Estetické vzdělávání

Vzdělávací obor: Jazyk a komunikace

Tematický okruh: Řeč a jazyk

Téma: Obecné poznatky o jazyce

Metodický list/anotace:

Test základních pojmů z oblasti řeči, jazyka, útvarů národního jazyka, příbuzných jazyků. Určeno i pro žáky ostatních ročníků, možné zařadit zvláště ve 4. ročníku v tématu Národní jazyk.

Obecné poznatky o jazyce

Věda, která popisuje a zkoumá jazyk je:

1. Jazykověda (lingvistika)
2. Gramatika
3. Komunikace

Stavbu vět a souvětí zkoumá:

1. Morfologie
2. Dialektologie
3. Syntax

Do oblasti gramatiky nepatří:

1. Stylistika
2. Morfologie
3. Fonetika

Na zkoumání řeči a nářečí se soustředí:

1. Frazeologie
2. Etymologie
3. Dialektologie

Nauka o slohu je:

1. Stylistika
2. Lexikografie
3. Syntax

Fonetika zkoumá:

1. Výslovnost hlásek
2. Spojování slov
3. Pravopis

Do skupiny indoevropských jazyků nepatří:

1. Dánština a řečtina
2. Perština a hindština
3. Maďarština a čínština

Písmo azbuku neužívají:

1. Makedonci a Ukrajinci
2. Bulhaři a Srbové
3. Poláci a Chorvati

Nejstarším spisovným slovanským jazykem je:

1. Bulharština
2. Slovinština
3. Staroslověnština

Základním rysem slovanských jazyků je:

1. Ohýbání
2. Zkracování
3. Skládání

Český jazyk užívá pravopis:

1. Spřežkový
2. Diakritický
3. Bratrský

Pravopis spřežkový upravil na diakritický:

1. Jan Hus
2. Jan Ámos Komenský
3. Jan Gebauer

Řešení:

1.

3.

1.

3.

1.

1.

3.

3.

3.

1.

2.

1.

Zopakujte si základní poznatky o jazyce:

Lingvistika – popisuje a zkoumá jazyk

Gramatika – mluvnice, mluvnický popis daného jazyka

Komunikace – dorozumívání

Morfologie – zabývá se tvary, tvarosloví

Dialektologie – zkoumá nářečí určitého jazyka

Syntax – nauka o větě a její stavbě, o souvětí

Stylistika – nauka o slohu

Fonetika – zkoumá zvukovou stránku jazyka

Frazeologie – zkoumá ustálené spojení slov, slovních tvarů

Etymologie – zkoumá původ slov

Lexikografie – slovníkářství

Indoevropské jazyky – jsou nejrozšířenější jazykovou rodinou na Zemi, dělí se např. na jazyky slovanské, keltské, germánské

Čínština – je jazyk sino-tibetské jazykové rodiny

Maďarština – uralská jazyková rodina, ugrofinská větev

Azbuka – ruská abeceda, obsahuje 33 písmen:

а, б, в, г, д, е, ё, ж, з, и, й, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ъ, ы, ь, э, ю, я; Poláci a Slováci užívají latinku stejně jako my

Staroslověnština – neboli stará církevní slovanština vznikla v 9. století na základě soluňského nářečí

Ohýbání – flexe, skloňování a časování

Pravopis spřežkový – místo háčků a čárek zdvojené souhlásky, zachováno např. v Polštině: cz – č

Pravopis diakritický – místo spřežkového upravil v 15. století Jan Hus ve svém díle O pravopise českém, zavedl háčky a čárky

Jan Ámos Komenský – žil v 17. století, příslušník jednoty bratrské, zabýval se školstvím apod.

Jan Gebauer – byl jeden z nejuznávanějších českých jazykovědců na konci 19. a počátku 20. století

Citace, zdroje a literatura

MGR. MUŽÍKOVÁ , Olga a kol. *Odmaturuj z českého jazyka*. Brno: Didaktis, spol.s r.o., 2007, ISBN 80-7358-082-9.